

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

# Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, [www.reprorecht.nl](http://www.reprorecht.nl)) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, [www.cedar.nl/pro](http://www.cedar.nl/pro)).

*No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.*

[info@boomamsterdam.nl](mailto:info@boomamsterdam.nl)  
[www.boomuitgeversamsterdam.nl](http://www.boomuitgeversamsterdam.nl)

## Positieve of negatieve ervaring?

Het belang van goed leren luisteren is tijdens mijn opleiding steeds meer tot mij doorgedrongen. Ook hoe moeilijk dat is, hoe snel het luisteren vertroebeld raakt door eigen interpretatie en invulling, hoe snel je verzandt in het denken in hokjes en terugvalt op je stokpaardjes. Enerzijds heb ik geleerd beter te luisteren naar mijzelf, en zo meer toegang te krijgen tot mijn eigen conflicten en persoonlijkheidspatronen, en anderzijds om dit ook weer los te laten, om open te staan voor wat de patiënt te vertellen heeft.

Een zeer positieve ervaring was het me gehoord te voelen in mijn opleidingsanalyse. Het gaf mij de ruimte om te zeggen wat er in me opkomt, en daarbij ook te luisteren naar mijzelf. Onbereikbare gevoelens werden meer bereikbaar, schaamtevolle gevoelens minder schaamtevol. Mijn houding is veranderd van veroordeling naar begrip. Dit werkt ook door in het luisteren naar patiënten.

Jammer vind ik het dat tijdens andere fasen van mijn opleiding het leren luisteren en het belang ervan weinig aan de orde kwamen. Dit zou expliciet kunnen door de luisterhouding te oefenen en er theoretisch en technisch aandacht aan te besteden. Door niet in termen van goed en fout te denken vermijd je te snel te interpreteren en ver af te wijken van het materiaal van de patiënt. Non-verbale aspecten van communicatie worden snel over het hoofd gezien — zoals de intonatie en volume; of fysieke reacties — zoals onrustig bewegen of verstrakken.

Impliciet kan het luisteren ook meer aan de orde komen door voor een langere periode met een vaste groep te werken. Dit zorgt voor meer stabiliteit, veiligheid en verdieping. In een nieuwe samenstelling is ieder al snel bezig zijn positie te waarborgen, wordt er eerder wat gezegd om te scoren en is er minder rust om te luisteren. In mijn opleiding was de samenstelling van de groep wisselend en waren er veel korte cursussen. Het luisteren in de relatie met je analyticus of patiënt vindt altijd in een tweegesprek plaats en het kan zo veel meer flexibiliteit, creativiteit en verruiming opleveren als het ook in een groep geleerd wordt, juist in deze tijd van nadruk op effectiviteit en kostenbesparing. Goed leren luisteren in de opleiding: meer aandacht voor LSP (Luisteren Stimulerend Proces) in plaats van TFP en MBT?

*Cileke Exler, kandidaat Nederlandse Vereniging voor Psychoanalyse, tiendejaars*